

ipse primus eas jussisset nobiscum populum instruere. Si enim vir caput mulieris censetur⁸², æquum non est capiti præesse reliquum corpus.⁸³ Sciat ergo vidua se Dei altare esse, et domi suæ sedeat, nec ullo prætextu in domos fidelium aliquid acceptura ingrediatur; nunquam enim altare Dei circumambulat, sed uno in loco figitur. Itaque et virgo et vidua ne circumcursent, aut per alienas domos vagentur: quia vagæ, et impudentes, et tales, pedes in uno loco non continent⁸⁴, eo quod non viduæ, sed viduli sunt, ad accipiendum faciles, vaniloquæ, maledicæ, rixarum consultrices, impudentes, inverecundæ; quæ cum tales sint, indignas se exhibent vocatore suo. Non enim ad communem congregationis stationem in Dominica conveniunt, ut ii qui vigilantes sunt; sed aut dormitant, aut garrunt, aut lenocinantur, aut petunt, aut alios in captivitatem agunt, et ad diabolium

A τινες (41). Εἰ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον γυναίξει διδάσκειν, αὐτὸς ἂν ἐκέλευσε πρῶτος καὶ ταύταις σὺν ἡμῖν κατηχεῖν τὸν λαόν. Εἰ γὰρ κεφαλὴ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ⁸², οὐκ ἔστι δίκαιον τὸ λοιπὸν σῶμα τῆς κεφαλῆς ἐξάρχειν. Γνωρίζετω (42) οὖν ἡ χήρα, ὅτι θυσιαστήριον ἔστι Θεοῦ, καὶ καθήσθω ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς· μὴ μετὰ τινος προφάσεως ἐν ταῖς τῶν πιστῶν οἰκίαις ἐπὶ τῷ λαμβάνειν εἰσπορευομένη· οὐδὲ γὰρ ποτε τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ περιτρέχει, ἀλλ' ἐν ἐνὶ τόπῳ ἱδρύεται· ὑπαρχέτω οὖν καὶ ἡ παρθένος καὶ ἡ χήρα μὴ περιτρέχουσα, ἢ βεβημένη κατὰ τὰς τῶν ἀλλοτρίων οἰκίας· ὅτι βεβηοὶ καὶ ἀναίδεις (43), καὶ αἱ τοιαῦται οὐκ ἠσυχάζουσι τοὺς πόδας ἐν ἐνὶ τόπῳ, διὰ τὸ μὴ χήρας, ἀλλὰ πῆρας αὐτὰς ὑπάρχειν, ἑτοίμους εἰς τὸ λαμβάνειν, φλυάρους, καταλάλους, μαχοσυμβούλους, ἀναίδεις, ἀναισχύνητους· B αἵτινες τοιαῦται ὑπάρχουσαι, οὐκ ἀξίαι τοῦ καλέσαντος τυγχάνουσιν. Οὐ γὰρ ἐπὶ τὸ κοινὸν τῆς συναγωγῆς ἀνάπαυμα ἐν τῇ Κυριακῇ (44) καταπτώσιν,

⁸² I Cor. xi, 3. ⁸³ I. Polycarpum, cap. 4; Pseudo-Ignat. ad Tars. 9; I. Ignat. interpol. ad Philad. 4. ⁸⁴ Prov. vii, 11.

VARIORUM NOTÆ.

riam sororem Marthæ et Lazari a Maria Magdalena, ex qua Dominus septem dæmonia ejecit, Joannes Thessalonicensis sub finem orationis de Dominica resurrectione, et Theophylactus ad Joan. xix, 25, necnon Nicephorus in his versibus:

Αἱ μυροφόροι καὶ μαθήτριαι Ἀργίου.
Πρῶτη μὲν ἔστι Μαγδαληνὴ Μαρία,
ἡ δ' Ἰωάννα δευτέρα, καὶ Σαλώμη,
μήτηρ Ἰωσὴ καὶ Ἰακώβου τρίτη [1. τετάρτη],
Μάρθα, Μαρία σύγγονοι τοῦ Λαζάρου,
καὶ Σωσάννα δ' ἑνεστὶν ἐβδόμη πάλιν,
ἄλλαι τε πολλαὶ μὴ γραφαῖς γεγραμμέναι.

Unicam mulierem arbitrantur Apollinarius in *Catena in Joannem*, ad cap. xii, vers. 3; Gregorius papa homilia 33 in *Evangelia*, Beda multis in locis, et auctor homiliae *De Maria Magdalena*, Origeni sine causa ascriptæ. Utrique probabiliter. Sed quinam vere, nunc incerto. Quæ enim ab evangelistis referuntur, duas insinuant. Possunt tamen de una explicari: ex qua duæ factæ fuerint: sicut ex una Magdalena duas fecerunt, et ex una muliere quæ Dominum unxit, multas. Quo de ultima apponata e ms. codice non ita pridem Mazariniana, nunc Regiæ Bibliothecæ, testimonium insigne Severi; quia Latine tantum ac imperfecte, atque sub eminenti nomine Servilii existat in *Catena Lucæ*, ad c. vii:

Σαθῆρου.

Severi.

Ἐπει οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταὶ μύρω ὑπὸ γυναικὸς ἠλειφθῆναι τὸν Κύριον ἔγραψαν, ζητητέον, πῶς τις ἦν, ἢ δύο. Ἐνατινῶν τοίνυν ἔχω τῷ ἀκριβεῖ τῶν εὐαγγελικῶν Γραμμάτων, τρεῖς εἶναι τὰς γυναῖκας λογίζομαι, ἐκ τῆς τῶν προσώπων ποιότητος, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς πράξεως, ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν καιρῶν. Ὁ μὲν γὰρ Ἰωάννης, περὶ Μαρίας τῆς τοῦ Λαζάρου ἀδελφῆς ἱστορεῖ, ὅτι πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῆς ἠλείψα τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ γε Ματθαῖος μετὰ

Cum quatuor Evangelistæ a muliere Dominum unguento perunctum suum se scripserint, querendum utrum una fuerit an duæ. Ego quidem intente respiciens ad exactum evangelicarum Scripturarum, res colligo suis verbis, ex personarum qualitate, ex ipso modo operandi, ex differentia temporum. Joannes (cap. xii, 3) siquidem de Maria sorore Lazari narrat, quod sex diebus ante Pascha in domo propria Jesu pedes unxit. At Matthæus (cap. xxvi, 2), postquam Dominus dixit, et Scitis

quia post biduum Pascha fiet, et subdit quod in Bethania in domo Simonis leprosi, mulier suderit unguentum super caput Domini, non autem pedes unxit, ut Maria. Marcus (cap. xiv, 3) autem consonans cum Matthæo eodem modo omnia contigisse dicit. Lucas vero (cap. vii, 37), non circa tempus passionis, sed circa media tempora Evangelii, vel etiam ante, refert; a Pharisæo quodam fuisse invitatum Dominum ad convivium; eoque qui ab hypocrisi fraudulente, et ab incredulitate liber non erat. Nos igitur tres mulieres esse censemus. Ille vero aureæ lingue et maxime prædicandus Pater, orbis magnus splendor, ac explanator difficultatum, binas asserit has mulieres fuisse: unam quidem cujus a Joanne, alteram vero cujus mentio fit a tribus: cui et magis credendum. Cor.

τὸ εἰπεῖν τὸν Κύριον, Οἰδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, ἐπάγει ὅτι ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, γυνὴ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κυρίου μύρον κατέχευεν, οὐ τοὺς πόδας ἠλείψεν ὡς ἡ Μαρία. Καὶ Μάρκος δὲ σύμφωνος ἅπαντα τῷ Ματθαίῳ γεγενῆσθαι φησι. Λουκᾶς γε μὴν, οὐ περὶ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους, ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ καὶ ἔτι πρὸ τούτου, τινὰ τῶν Φαρισαίων εἰς ἐστίασιν κεκληθέναι λέγει τὸν Κύριον, ὃς καὶ τῆς δουλοῦς ὑποκρίσεως καὶ ἀπιστίας οὐκ ἀπὸλλακτο. Ἡμεῖς μὲν οὖν, τρεῖς εἶναι τὰ γυναῖκα νομίζομεν. Ὁ δὲ χρυσοῦς τὴν γλώτταν καὶ πανεύφημος πατήρ, ὁ τῆς οἰκουμένης μέγας φωστὴρ καὶ ἐρμηνεὺς τῶν ἀπόρων (S. Chrysostomus), δύο ταύτας τὰς γυναῖκας εἶναι φησι, μίαν μὲν τὴν κατὰ τῷ Ἰωάννῃ, ἑτέραν δὲ τὴν κατὰ τοὺς τρεῖς· ἢ καὶ μᾶλλον πιστέον, εἰς

(41) Καὶ ἕτεραι τινες. Inter quas Maria mater Jesu; si audiamus S. Epiphanium Panarii hæresi 78, cap. 13, et hæresi 79, cap. 7, et lapsa memoria, ex apocrypho, aut aliunde loquentem. Is.

(42) Γνωρίζετω. In cod. antiquiore hæc incipit cap. 7, cum hæc inscriptione: Ὅτι αἱ χήραι μεμετρημένας ὀφειλοῦσιν ἔχειν τὰς πόδας. CLEM.

(43) Βεβηοὶ καὶ ἀναίδεις. Hæc desunt in altero cod. et quidem merito. Idem habet in seqq. καὶ αἱ τοιαῦται ἀναίδεις. Is.

(44) Ἐν τῇ Κυριακῇ. Absunt hæc in altero codice, nec sane necessaria sunt. Is.